ग्रहपक्षेऽप्यजस्यात्मनः किं यतोजन्यतइतिजनोदेहस्तस्यैवजन्मलग्नापेक्षयाद्वादशाष्टमादिराशिस्थास्तेसुखदुःखयोर्निमित्तंभवंति किंच अंतरिक्ष स्थैर्ग्रहैस्तत्रस्थस्यग्रहस्यैवपादार्धादिदृष्ट्यादिभेदैःपीडांवदंतिदैवज्ञाः नतुग्रहकोणादिषुस्थितस्यतद्दृष्ट्यगोचरस्यग्रहगतैवतुपीडातल्लग्नोत्पन्नेदेहेत स्याभिमानाद्भवति अतःपुरुषस्ततोग्रहाद्देहाच्चान्यःकस्मैकुत्ध्येत ॥ ५३ ॥ कर्महेतुश्चेदस्त्वित्यसूयोपगमः कर्मैवनास्तिकुतस्तस्यहेतुत्वमितितदा ह हियस्मात्कर्मएकस्यजडाजडत्वेसतिस्यात् जडत्वाद्विकारित्वोपपत्तेः अजडत्वाच्चहितानुसंधानतःप्रवृत्तिसंभवात् अचिज्जडोदेहः अतस्तस्य प्रवृत्तिर्नसंभवति पुरुषस्तुसुपर्णःशुद्धज्ञानस्वरूपः अतःकस्मैकुत्ध्येत यतःसुखदुःखयोर्मूलभूतंकर्मैवनास्तीति ॥ ५४ ॥ तत्रपक्षेकालपक्षेऽपितदा त्मकएवब्रह्मांशत्वात्स्वांशस्यस्वतःपीडानास्तीत्यत्रदृष्टांतः नाग्नेर्हैतोस्तदंशस्यज्वालादेस्तापोदाहतोनाशोऽस्तितत्रोपाधिभूतकाष्ठांशदाहान्नस्यादि

ग्रहानिमित्तंसुखदुःखयोश्चेत्किमात्मनोऽजस्यजनस्यतेवै ॥ ग्रहैर्ग्रहस्यैववदंतिपीडांक्रुद्ध्येतकस्मैपुरुष स्ततोऽन्यः ॥ ५३ ॥ कर्मास्तुहेतुःसुखदुःखयोर्वैकिमात्मनस्तद्धिजडाजडत्वे॥ देहस्त्वचित्पुरुषोऽयंसुपर्णःक्रु द्ध्येतकस्मैनहिकर्ममूलम्॥ ५४ ॥ कालस्तुहेतुःसुखदुःखयोश्चेत्किमात्मनस्तत्रतदात्मकोऽसौ॥ नाग्नेर्हि तापोनहिमस्यतत्स्यात्क्रुद्ध्येतकस्मैनपरस्यद्वंद्वम् ॥ ५५ ॥ नकेनचित्क्वापिकथंचनास्यद्वंद्वोपरागःपरतः परस्य॥ यथाऽहमःसंसृतिरूपिणःस्यादेवंप्रबुद्धोनबिभेतिभूतैः॥ ५६ ॥ एतांसमास्थायपरात्मनिष्ठामध्या सितांपूर्वतमैर्महर्षिभिः॥ अहंतरिष्यामिदुरंतपारंतमोमुकुंदांघ्रिनिषेवयैव॥ ५७॥

ति दृष्टांतांतरमाह हिमस्यतच्छैत्यंतदंशस्यतुषारकणस्यनाशकंनस्यादित्यर्थः किंच आस्तामंशकत्वंवस्तुतः परएवायंनचपरस्यद्वंद्वंसुखदुःखादि कमस्तीति ॥ ५५॥ तदेवंषडेतेहेतवःप्रसिद्धानिरस्ताः यदिकश्चिद्धेत्वंतरमुद्भावयेत् तदपिवस्तुमहिमापेक्षायांनसंभवतीत्याह नकेनचिदिति नन्वप रोऽक्षःकथमपन्हूयतेतत्राह यथेति संसृतिमविद्यमानामेवरूपयतिप्रकाशयतीति तथातस्यअहमः अहंकारस्ययथास्यात्नतथापरतःप्रकृतेःपर स्यात्मनोद्वंद्वसंबंधः अहंकारनिमित्तोऽसौनवास्तवइत्यर्थः एवंप्रबुद्धोयःसभूतैःकृत्वानबिभेति ॥ ५६ ॥ अतोहमपितथैवपरमात्मनिष्ठतयातरिष्या मीत्याह एतामिति सोऽहमित्यन्वयः नन्वियंनिष्ठैवकथंभवेत्तदाह मुकुंदेति ॥ ५७॥